

תורת ישראל - ומדינת ישראל

(הרהורים לעשור השני למדינה)

בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחולמים.

גם אנחנו הננו כחולמים.

גם לאחר שכבר עברו יותר מעשר שנים מיום הכרזת מדינת ישראל

המחודשת — עדיין הננו כחולמים.

חולמים המה כל אלה הזוכרים את ה"פתקה האדומה" של ממשלת תורכיה.

ה"סרטיפיקטים" של ממשלת המנדט, את הגירושים והמאסרים, ושזכו לראות

בעיניהם כי במשך עשר שנות קיומה של מדינתנו עלו והתישבו בארץ-ישראל

כמליון ומאתים אלף יהודים — כפלים כיוצאי מצרים.

היינו כחולמים, — כי החלום של אלפיים שנות גלות היה למציאות. במשך

חמשים שנה האחרונות קודם יצירת המדינה חלמנו למדינה יהודית על ידי משפט

גלוי של העמים, — וכיום לא חלום הוא, כי אם מציאות ממשית. עוד לפני יותר

מששים שנה הכרזנו על השאיפה למדינה יהודית, ואנחנו, כל אלה שנכנסו לתוך

העבודה הציונית, רבות סבלנו, נלחמנו, רחפנו כל אותן השנים בין תקוה ופחד.

כשנשמעה בפעם הראשונה תביעתנו הלאומית מעל בימת הקונגרס הציוני הראשון

— והנה לעג, שחוק ולצון מר ומלא בוז מצד זה; וקרירות הלבבות, טמטום המוחות

ושויון הנפשות מצד זה. סבלו ביחוד אלה מתוך היהדות הדתית הלאומית שהצטרפו

לתנועה הציונית ועשו לה נפשות בתוך היהדות החרדית. מצד אחד — פגשנו

התנגדות מצד רבים מ"שלומי-אמוני ישראל" אשר לא הבינו, או לא רצו להבין

את שאיפתנו, הוכו בסנוורים, התעקשו, לא האמינו לנו, ותחת להושיט לנו יד

ולעזור בבנין ציון, הטילו בנו חשדים, הניחו מכשולים על דרכנו לעכב את הגאולה,

גאולת הגוף והנפש; ומצד שני — יהודים מתבוללים, אם גמורים או למחצה,

בוגדים בעמם ובארצנו המובטחה; יהודים "פקחים" ומתחכמים, שהביטו עלינו,

הציונים, כעל טפשים תועים ומתעים. ורק שרידים-יחידים, שבלים בודדות,

הרימו באומץ לבם ורוחם את הדגל העברי, את דגל התחיה, ועיניהם לציון צופיות.

באמונה חזקה, בבטחון גמור, במסירות נפש ובצמאון יוקד להגאל בעצמם וגם לגאול

את השכינה העברית מגלותה, בהתאמצות עוברת כל גבול להשתחרר בעצמם ולשחרר

את הנשמה העברית מכבלי השעבוד, נלחמו טובי הציונים עם שונאי ציון, אשר

הניחו מכשולים ואבני נגף על דרכנו למטרתנו האחרונה, ואשר הכבידו עלינו כל

פסיעה ופסיעה קדימה.

חמשים שנה עברו עלינו במלחמה כבדה; כל כחות השלילה והכליון מבית

ומחוץ התלכדו לשים לאל את תקותנו הנצחית, ובכל מקום אשר התיצבו דורשי

משפטנו וזכותנו הלאומית — בא גם השטן בתוכם, השטן עם כל פגעיו ושדיו

ומחבליו עם כל הרוחות הרעות לשלוח בנו, הציונים, את חציהם המשוחים ברעל,

כדי להבאיש את ריחנו ולהכזיב את הבטחת אלהינו ונבואת חזינו, כי עוד נחליף כח ונשוב לתחיה בתור עם במדינתו ובארצו. חמשים שנה זרענו בדמעה על צחית סלע; אחרי כל נצחון קל אורו אויבינו חיל, כמו כל שונאי צדק ומשפט העמים וגדרו בעדינו את הדרך. אחרי כל שביב שמש באו עננים כבדים וכסוהו בכנפי עטלפים; אחרי כל ניצוץ של תקוה, שהאיר לנו את הדרך, התנגפו רגלינו, נפצעו ידינו בסירים סבוכים; אם הושיטו לנו יד עזרה, מיד סבונו עקרבים, אבל אנחנו, הציונים, לא נואשנו, כי רבה היתה אמונתנו, שדבר אלהינו יקום לעולם ונצח ישראל לא ישקר. אנחנו ידענו תמיד, כי סוף נצחון הצדק לבוא.

הנה בא היום הגדול, יום ההכרזה לחדש את מדינת ישראל בארצו ההיסטורית — מאת ה' היתה זאת היא נפלאת בעינינו. הכרזה זאת, שנחאשרה אחרי כן גם מצד עמים ומדינות אחרות היא שהביאה את נצחון האור על החושך, נצחון הצדק העולמי על הפשע העולמי נגדנו, נצחון נביאינו, נביאי האמת והצדק, נצחון האור והצדק לא רק לנו, כי אם לכל האנושיות. העמים שהודו בזכותנו הלאומית, שקפחוה זה כאלפיים שנה, הצילו לא רק את כבודנו, כי אם גם את כבודם הם.

אמנם, יודעים אנו, כי רק חלק קטן מארצנו — הוכרו והוכר בתור מדינת ישראל. יודעים אנו, כי כחות הטומאה, אשר מסביב למדינתנו עדיין לא תמו, וכי שליחי השטן עדיין יוסיפו לחתור חתירות בסתר ובגלוי נגדנו; עדיין זוכרים אנו את מלחמת השחרור, ועוד רועמים באזנינו קולות היריות והפצצות, דם ואש, רציחות והצתות מצד שכנינו כלפינו בזמן הראשון להכרזת המדינה. יודעים אנו, כי גם עכשיו מוסיפים פראי-אדם להסית את ההמונים להרוס ולהחריב, להמית ולרצוח, לשבר ולמגר, לקצץ ולכתת, — והבונים הנושאים בסבל, ידם האחת עושה במלאכה ואחת מחזקת השלח" — ממש כבימי עולי בבל, כבימי עזרא ונחמיה. ההיסטוריה הולכת ונשגית. ואולם, כמו אז, כן גם עכשיו כחות הטומאה והשקר לא יפחידונו. מדינת ישראל תתגדל ותתרחב בעזרת ה', ותהיה למרכז של האומה כולה. המדינה היהודית תתקיים על אף כל שונאינו ומנדינו ממזרח וממערב — עם ישראל חי, יעקב לא מת...

השאלה היא רק: איך תבנה מדינתנו, איזה צביון יהיה לה, ועל יסוד איזה רוח ואיזו תרבות תמשיך את קיומה?

ואמנם, לדידי הדבר ברור: המדינה העברית צריכה להתקיים על יסודות התורה הישראלית. ההבטחה האידיאלית של הנבואה (ישעיהו נט, כ"א): "ובא לציון גואל ולשבי פשע ביעקב נאם ה'; ואני זאת בריתי אותם אמר ה', רוחי אשר עליך ודברי אשר שמתי בפיו לא ימושו מפיו זרעך ומפי זרע-זרעך אמר ה' מעתה ועד עולם" — התגלמה ונעשתה כח מניע בהיסטוריה של האומה העברית מימי הבית השני ועד היום הזה. מפני ערכי החיים החדשים היונקים מן ההוה, מן האינטרסים הכלכליים התחילו גם רבים מאתנו להכנס בחקירות ובמשא-ומתן מדעי: מי משפיע על התפתחות ההיסטוריה, אם הגורמים החומריים, הכלכליים, או הגורמים הרוחניים, המוסריים והתרבותיים? ואולם, איך שיהיה הדבר בהתפתחות ההיסטוריה הכללית — הרי בהתפתחותה של ההיסטוריה הישראלית, הדבר ברור.

כי גדול בעיקר כח השפעתם של הגורמים הרוחניים, וכשם שכל מצבו וקיומו של עם ישראל הם מחאה כלפי כחות החומר, כחות של ידים ואגרוף, המתנכלים להמיתו ולהאבידו, — כך רוחו ואפיו הם מחאה כלפי החוקים ההסטוריים הכלליים. עם ישראל הוא יחידי בעולם עם משא־נפש מיוחד. והריהו קובע לו דעה מיוחדת בהתפתחות ההיסטוריה שלו.

ומתוך דעה מיוחדת זו אנו באים לידי מסקנה כי „לא ככל הגויים בית־ישראל“, ואם אצל העמים האחרים הדת והמדינה הן שתי רשויות, שני כחות נפרדים היונקים מתחומים מיוחדים, — הנה אצלנו, אצל עם ישראל הרי שתייהן, הדת והמדינה, אחוזות ודבוקות זו בזו, וכל הרוצה להפריד ביניהן — את נפש האומה הוא קובע. הדת והמדינה שתייהן יונקות אצלנו מתחום אחד, תחום של קיום האומה. תורת אלהים חיים שהיא גם תורת חיים, מדברת על יעודים חמריים, מדיניים, כשם שהיא מדברת על יעודים רוחניים, דתיים. בפרשה אחת היא כורכת את שני היעודים לטובה ולברכה גם יחד: „ואכלתם לחמכם לשובע וישבתם לבטח בארצכם, ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחריד... וחרב לא תעבור בארצכם ורדפתי את אויביכם ונפלו לפניכם לחרב“ (ויקרא לג, ה—ו); ותוך כדי דבור: „ונתתי משכני בתוכם... והייתי לכם לאלהים ואתם תהיו לי לעם“ (שם יא—יב). כמו כן: „יצו ה' אתך את הברכה באסמך ובכל משלח ירך וברכך בארץ אשר ה' אלהיך נותן לך“ (דברים כה, ח), ולאחר: „יקימך ה' לו לעם קדוש כאשר נשבע לך כי תשמור את מצות ה' אלהיך והלכת בדרכיו“ (שם ט), — הרי לך יעודים מדיניים ודתיים בחדא מחתא. וכשם שאתה מוצא בברכות — כך אתה מוצא בקללות: „והיה כאשר שש ה' עליכם להיטיב אתכם ולהרבות אתכם כן ישיש ה' עליכם להאביד אתכם ולהשמיד אתכם ונסחתם מעל האדמה אשר אתה בא שמה לרשתה“ (שם סג) — ותוך כדי נשימה: „והפיצך ה' בכל העמים... ועבדת שם אלהים אחרים“ (שם סד) — קללות דתיות ומדיניות כרוכות יחד, כי אמנם הדת, או יותר נכון: התורה והמדינה בחיי האומה שלנו, לא רק שאינן מבטלות זו את זו אלא שהן מתרכזות יחד ומוסיפות כח — אחת בתורתה. התורה היא לא רק לבושה על האומה, אלא גם עצם חייה ותוכן ישותה, אבל כשהאומה מפוזרת ומפורדת בין עמים וארצות סופה להבלע חלילה בתוכם ולהתערטל מדתה ותורתה. כל זמן שהאומה מפוזרת בין העמים אי אפשר לה להגיע לידי התרכזות הכחות ולהתגלות בעולם בכל שיעור קומתה. בגולה הולכת היהדות ומצטמקת, השרשים שלה אינם מקבלים יניקה ומתנוונים והענפים שלה נוטים לרשות הרבים ומתכסים אבק רב, וכפעם בפעם נקצצים ונשחתים בידי זרים אכזרים. בן ישראל הגר בארץ נכריה ויונק מתרבותה וניזון מלשונה וספרותה — הרי יהדותו הולכת ומתשטשת מדעת או שלא מדעת ו„ישראל שבחוץ־לארץ עובדי עבודה זרה בטהרה הם“ (עבודה זרה ח, א), — תחת אשר במדינה העברית בארץ ישראל יכול וצריך כל אדם מישראל לשמור על מקוריותו ועל טפוסו העברי המיוחד, כי „כל הדר בארץ ישראל דומה כמי שיש לו אלוה“ (כתובות קי, ב).

תורתנו לא הפרידה בין המדינה העברית ובין הדת העברית. תורת ישראל כוללת בתוכה לא רק מצוות שבין אדם למקום אלא גם מצוות שבין אדם לחברו ולמדינתו; משפטי התורה ומצוותיה מקיפים לא רק את חיי היחיד והצבור, אלא

גם את חיי המדינה לכל כללותיהם ופרטיהם. ואולם דבר אחד צריכים להדגיש: הדת, או במלים אחרות: משפט האומה ותורתה קודמים להמדינה העברית. כל חוקרי החולדה הכללית מודים, כי החוק נברא על ידי המדינה, ועל השאלה: מי קודם למי? המדינה קדמה או המשפטים קדמו? — משיבים כל ההיסטוריונים בהחלט, כי המדינה קדמה, והיא היתה בית היוצר של החוק והמשפטים, ובפרט של המשפט המדיני. רומא היתה בראשונה למדינה שלטת, ומדינה זו חקקה את המשפט הרומאי ואת חוקיה המדיניים והחברתיים. ואולם, החוק והמשפט המדיני העברי קדמו להמדינה העברית. על החזיון החשוב הזה כדאי לעמוד. המדינה העברית היא פרי החוק והמשפט העברי. עוד לפני מלוך מלך בישראל כבר היו — חוקי מלך, ובטרם שהיתה מדינה עברית במציאות היו כבר חוקי המדינה, כפי שנמסרו למשה מסיני, — במדבר, עוד טרם שנוסדה המדינה העברית בארץ ישראל, ומשום זה לא יכלה המדינה העברית להיות מונרכיה במלוא מובן המלה, לפי שהחוק המונרכיסטי: „חפצו של המלך הוא החוק“ — לא מצא מעולם מהלכים ביהודה. מלך ישראל, גם כשהיה מושל יחידי ומונרכי, היה משועבד לחוק, למשפט התורה, ולהלכה המסורתית, ואם עבר על החוק ובעט במשפט ובהלכה היה הנביא בא אליו ומיסרו ומדבר אתו משפטים; משום זה לא היה יכול שינוי המשטר החיצוני של המדינה — לשנות את התכנית והמטרה של המדינה. אם המשטר המדיני היה רפובליקני או מונרכי, התכנית של המדינה נשארה תמיד כמו שהיתה — לפי משפטי התורה, חוקיה והלכותיה, באופן שהכנסיה והמדינה, או במלים אחרות: התורה והמשלה היו מאוחדות ומקושרות זו בזו באופן אורגני.

הכרתנו היא ברורה: אצלנו, כלומר: אצל האומה העברית — התורה והמדינה

זקוקות זו לזו. ארץ ישראל ותורת ישראל מזדווגות: אחוזת הארץ ושמירת ברית ה' — כרוכות יחד; והלוא כה היתה ההבטחה לאבינו הראשון: „ונתתי לך ולזרעך אחריו את ארץ מגוריו את כל ארץ כנען לאחוזת עולם והייתי לכם לאלהים — ואתה את בריתי תשמור אתה וזרעך אחריו לדורותם“ (בראשית יז, ח—ט). ההתנחלות בארץ, ההתבצרות מפני צר ואויב מבחוק, ועצמאות אומתנו על בסיס מדיני חזק ואיתן זוהי מצווה מדאורייתא וזוהי עלייתה של האומה ואושרה, אבל מדיניות זו צריכה להוסד על יסוד חוקי תורתנו ומשפטיה. זקוקים אנו לא רק ל„מדינת היהודים“, אלא ל„מדינה יהודית“, מדינה שתהיה כולה יהודית, עברית, ישראלית, מקורית, שרשית, וכשם שאי-אפשר למדינה עברית בלי השפה העברית, כך לא תוכל המדינה העברית להתקיים בלי השבת העברית ובלי המשפט העברי.